

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОГНІТИВНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ**
[CURRENT ISSUES IN COGNITIVE LINGUISTICS /
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ КОГНИТИВНОЙ
ЛИНГВИСТИКИ]

УДК 811.133.1'27'42-11

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 14.01.2019 р.

Перевірено на plagiat [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 17.01.2019 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 98.22 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2019.35.11>

**АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНАФОРИЧНИХ
ПРОЦЕСІВ У ФРАНКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ**

Юлія Михайлівна Гурмак (м. Львів, Україна)

juliaklu2004@gmail.com

Аспірант кафедри французької філології
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Міністерство освіти і науки України)
79000, м. Львів, вул. Університетська 1

Статтю присвячено аналізу сучасних підходів до вивчення анафоричних процесів на матеріалі франкомовного дискурсу. Проінтерпретовано трактування поняття анафори українськими та іноземними лінгвістами. Виявлено, що дослідження анафоричних елементів не обмежується класичною проблемою повторення, її потрібно розглядати в комунікативному аспекті. У межах когнітивно-комунікативного процесу описано метод дискурсного аналізу. Доведено, що у процесі дослідження анафоричної номінації лінгвістичного аналізу не достатньо, необхідним є звернення до дискурсивного контексту та дискурсивної пам'яті. Визначено когнітивні операції, які мовець здійснює над анафоричними номенами у власному дискурсі. Розглянуто прагматичний та функціональний аспекти явища анафори, які є предметом вивчення інтераціоналістської лінгвістики.

Ключові слова: анафора, анафорична номінація, когнітивно-комунікативний процес, дискурс, дискурсний аналіз, інтераціоналістська лінгвістика.

(АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ [АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ])

АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНАФОРИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ФРАНКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ (Українською)
[АКТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ АНАФОРИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ ВО ФРАНКОЯЗЫЧНОМ ДИСКУРСЕ (На укр. яз.)]

© Гурмак Ю. М. [Гурмак Ю. М.] juliaklu2004@gmail.com

CURRENT APPROACHES TO THE RESEARCH OF ANAPHORICAL PROCESSES IN THE FRENCH-LANGUAGE DISCOURSE

Yuliya M. Gurmak (Lviv, Ukraine)

juliaklu2004@gmail.com

Postgraduate student at the Department of French philology

Lviv National University named after Ivan Franko

(Ministry of Science and Education)

79000, Lviv, Universytetska Str. 1

The article is devoted to the analysis of modern approaches to the study of anaphoric processes based on the material of French-language discourse. Explications of the concept of anaphora by Ukrainian and foreign linguists are interpreted. The newest methodological principles of comprehensive analysis of anaphoric units in French discourse, namely the combination of linguistic and literary methods, have been further developed. It was revealed that the study of anaphoric elements is not limited to the classical problem of repetition, it must be considered in a communicative aspect. In the framework of the cognitive-communicative process, the method of discourse analysis is described. It is proved that in the process of studying the anaphoric nomination of linguistic analysis is not enough, it is necessary to appeal to the discursive context and discursive memory. The cognitive operations that the speaker performs on anaphoric nomens in his own discourse are defined. The pragmatic and functional aspects of the anaphora phenomenon, which are the subject of the study of interactionist linguistics, are considered. The paper states that in the cognitive-pragmatic aspect the anaphoric nomination performs important functions within the framework of the connectivity of the discourse. This phenomenon is broad, which can be presented not only explicitly but also implicitly, that is, the reader himself has to guess what is said in the text, based on his own experience, knowledge and associations. Anaphora can correspond both to the communicative and cognitive requirements, because it not only captures the fragments of the knowledge and experience of the speaker, but also gives him a certain form in accordance with the communicative plan and the pragmatic intentions of the speaker.

The article contributes to further systematization of anaphoric means of language, characterized by expressive and informative potential. Consideration of the features of functioning of anaphoric nomens as the structure components of the French-language discourse can contribute to the further study of the semantic-stylistic organization of discourse in general.

Key words: *anaphora, anaphoric nomination, cognitive-communicative process, discourse, discursive analysis, interactionist linguistics.*

(Current issues in cognitive linguistics)

Current approaches to the research of anaphorical processes in the French-language discourse (in Ukrainian)
[Aktual'ni pidhody doslidzhennja anaforychnyh procesiv u frankomovnomu dyskursi]

© Gurmak Y. M. [Gurmak Ju. M.] juliaklu2004@gmail.com

ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>АКТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ АНАФОРИЧЕСКИХ
ПРОЦЕССОВ ВО ФРАНКОЯЗЫЧНОМ ДИСКУРСЕ*Гурмак Юлия Михайловна (г. Львов, Украина)*juliaklu2004@gmail.comАспирант кафедры французской филологии
Львовского национального университета имени Ивана Франка
(Министерство образования и науки Украины)
79000, г. Львов, ул. Университетская 1

Статья посвящена анализу современных подходов к изучению анафорических процессов на материале франкоязычного дискурса. Проинтерпретировано трактовки понятия анафоры украинскими и иностранными лингвистами. Выявлено, что исследования анафорических элементов не ограничивается классической проблемой повторения, ее нужно рассматривать в коммуникативном аспекте. В рамках когнитивно-коммуникативного процесса описан метод дискурсного анализа. Доказано, что в процессе исследования анафорической номинации лингвистического анализа недостаточно, необходимо обращение к дискурсивному контексту и дискурсивной памяти. Определены когнитивные операции, которые говорящий осуществляет над анафорическими номенами в собственном дискурсе. Рассмотрены прагматичный и функциональный аспекты явления анафоры, которые являются предметом изучения интеракционистской лингвистики.

Ключевые слова: анафора, анафорический номинация, когнитивно-коммуникативный процесс, дискурс, дискурсивный анализ, интеракционистская лингвистика.

Вступ

Серед когнітивно-ономасіологічних досліджень явища анафори, яку ми ототожнюємо із вторинною номінацією, не існує єдиного визначення цього поняття, так, як і немає єдиної лінгвістичної моделі її аналізу. Основна спільна риса різних теорій полягає у тому, що вони описують анафору як систему посилення, асиметричну залежність між двома елементами синтагми.

Актуальність дослідження зумовлено необхідністю встановлення сучасних підходів та методів вивчення анафоричних процесів як способів вираження взаємозв'язку мови та мислення у лінгвістичному дискурсі.

Метою дослідження є виявлення особливостей аналізу анафори у когнітивно-прагматичному векторі на прикладі сучасної французької мови.

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])

Актуальні підходи дослідження анафоричних процесів у франкомовному дискурсі (Українською)
[Актуальные подходы исследования анафорических процессов во франкоязычном дискурсе (На укр. яз.)]© Гурмак Ю. М. [Гурмак Ю. М.] juliaklu2004@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHIVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Об'єктом дослідження постає явище анафори з її різновидами у французькій мові.

Предметом дослідження є когнітивно-комунікативні, прагматичні, функціональні підходи до вивчення анафоричних процесів у дискурсі сучасної французької мови.

Наукова новизна роботи полягає у спробі узагальнити наукові бачення явища анафори та систематизувати методичні підходи до її аналізу.

Теоретико-методологічною базою дослідження стали наукові розвідки вчених, присвячені питанням утворення та функціонування анафори, її когнітивного підґрунтя (В. Ю. Дудник, Г. М. Кость, Р. Мітков, М. Charolles, F. Corblin, A. Reboul, M.-J. Reichler-Béguelin, P. Vergès, B. Wiederspiel та ін.), а також питанням дискурсу та дискурсного аналізу (Н. Д. Арутюнова, І. Бехта, І. Гальперін, В. З. Дем'янков, І. С. Шевченко, A. Berrendonner, M. Foucault, T. Fraser, M. A. K. Halliday, R. Hasan тощо).

Основний зміст

Дискурсна теорія анафори накладає поняття тексту як центрального елементу визначення. Таким чином, Дюкро і Тодоров пояснюють анафоричну номінацію в термінах інтерпретації. Вони вважають, що “сегмент дискурсу є анафоричним, якщо треба послатися на іншу частину того ж дискурсу, щоб інтерпретувати його” [10, с. 358]. Таке саме тлумачення знаходимо в працях М.-Х. Райхлер-Бегелен [15, с. 17], Б. Відершпіль [17, с. 95], Ф. Корблена [9, с. 129–33], які визначають анафору як “відносини залежності” елементів А і Б, завдяки яким елемент Б обов'язково інтерпретується через зв'язок з елементом А, а елемент А, інтерпретуючи елемент Б, фіксує одне з його визначень. До того ж цей зв'язок є структурним, асиметричним, неперехідним, нерелексивним між двома елементами тексту, один з яких (анафора) залежить від іншого (антецедента) [9].

Дискурсний аналіз функціонує у межах когнітивно-комунікативного процесу і стосується взаємодії двох чи більше осіб. Ця дисципліна виникла завдяки зближенню різних течій і зайняла своє місце у сфері гуманітарних наук починаючи з 1960-х років. Як результат, дискурсний аналіз залишається нечітким і непростим для розуміння процесом [5]. У європейській лінгвістиці він поширився завдяки новаторській роботі американського дослідника Гарріса. Термін “дискурсний аналіз” походить від англійського “Discourse Analysis”, вперше вжитого у статті, опублікованій у 1952 р. у 28 томі наукового

(Current issues in cognitive linguistics)

Current approaches to the research of anaphorical processes in the French-language discourse (in Ukrainian)
[Aktual'ni pidhody doslidzhennja anaforychnyh procesiv u frankomovnomu dyskursi]

© Gurmak Y. M. [Gurmak Ju. M.] juliaku2004@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

журналу “Language”. У цій статті Гарріс, який є прихильником американського структуралізму, досліджує структуру тексту. Його проект визначено так: можна проводити аналіз дискурсу, відштовхуючись від двох типів проблем, які насправді є пов'язаними між собою. Перший тип стосується виходу описової лінгвістики за межі одного речення за раз. Другий торкається взаємозв'язку між “культурою” та мовою (тобто між невербальною та вербальною поведінкою людей) [13, с. 21].

У межах дискурсного аналізу розроблено підхід, спрямований на спільний аналіз тексту та умов його створення. Тобто об'єктом такого дослідження не є ні сама текстова організація, ні комунікативна ситуація, а те, що пов'яже ці два елементи через конкретні засоби мовного вираження [7, с. 23].

Отже, проаналізувати дискурс – це врахувати зовнішній контекст і жанр, у якому він написаний.

Щодо аналізу анафоричних процесів у комунікативному дискурсі, то у середині ХХ ст. лінгвісти відчули необхідність вийти за межі бачення анафори як суто субститутивного та інформативного процесу. Б. Бенвеніст і А. Червель, досліджуючи анафоричні детермінанти “le” і “ce”, виявили, що вони відсилають адресата до зовнішніх понять, протиставлених іншим поняттям, які часто, хоча не завжди, фігурують у дискурсивному контексті. Вони ілюструють цю теорію таким прикладом: “Dans la chambre, il y avait un lit, un sofa, une lampe et un bureau. *La lampe* etait la seule tache claire” [11, с. 48]. Застосовуючи прийом декомпозиції понятійної сфери “la chambre”, у яку входять перераховані предмети, що знаходяться у кімнаті (“un lit, un sofa, une lampe et un bureau”), вони тлумачать анафору “*la lampe*” (вжиту у другому реченні) як фокусування на одному зі складових об'єктів цієї понятійної сфери. У цьому випадку явище анафоризації імпліцитно розкриває внутрішній потенціал поняття “la chambre” розкладатися на “дискретні” елементи, що перелічуються і на яких звернена увага.

Таким чином, лінгвісти доводять, що дослідження анафори не обмежується простою класичною проблемою повторення, що її потрібно розглядати в комунікативному аспекті. Адже часто анафора провокує операції включення об'єкта в певну понятійну сферу, щоб забезпечити його краще виділення з неї та сфокусувати увагу на ньому [8; 11; 12]. Анафорична номінація більше не є просто елементом лінгвістичних операцій, а пізнавально-

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])

Актуальні підходи дослідження анафоричних процесів у франкомовному дискурсі (Українською)
[Актуальные подходы исследования анафорических процессов во франкоязычном дискурсе (На укр. яз.)]

© Гурмак Ю. М. [Гурмак Ю. М.] juliaklu2004@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

комунікативним процесом, який здійснюється безпосередньо на рівні мислення і передачі змісту [2]. Це свідчить про активну участь комунікативного суб'єкта у творенні та функціонуванні анафоричних процесів. Як зазначає Н. М. Попова, “семантика лексичних одиниць та когнітивні механізми сприйняття й інтерпретації інформації про навколишній світ завжди є культурно детермінованими, оскільки вони залежать від національної концептосфери, культурно-історичних та суспільно-побутових умов” [4, с. 90], які мовець накладає на анафоричну одиницю.

А. Беррендонер підкреслює, що для того, щоб знайти відповідного референта для анафори, потрібно не лише шукати в попередньому дискурсі, а й звертатись до дискурсивної пам'яті [7]. Так, наприклад, у реченні “Fred enleva son chapeau, parce qu'il avait trop chaud” займенникова анафора “il” за граматичними параметрами роду і числа відповідає двом іменникам з попереднього контексту – “Fred” і “chapeau” [11, с. 49]. Але задіюючи дискурсивне логічне мислення, адресат правильно тлумачить, що цей анафоричний номен стосується людини на ім'я “Fred”. Дискурсивна пам'ять особливо важлива, якщо анафоричний термін є текстуально віддаленим від антецедента. До прикладу, “J'ai vu un film hier. Il m'a beaucoup intéressé” [11, с. 49]. В даній ситуації займенникова анафора “il” знаходиться в іншому реченні, ніж його антецедент “un film”, що вимагає зусилля пам'яті адресата, щоб правильно зрозуміти зміст висловленого. Очевидно, що найсильніше когнітивна компетенція задіяна у нульовій анафорі, коли антецедент відсутній у дискурсі і його потрібно тлумачити імпліцитно.

Такої ж точки зору дотримується М.-Дж. Рейхлер-Бегелен, яка зазначає, що доступ до анафоризованої інформації не може бути повністю забезпечений самим лінгвістичним аналізом. Детальніше досліджуючи процес кодування, вона підкреслює, що процес звернення до пам'яті, в якій знаходяться всі потенційні референти, є дуже важливим, так само як і модифікації, більш або менш передбачувані, яким цей референт піддається перед повторним анафоричним виділенням. Дослідниця пропонує свою класифікацію, спрямовану розкрити різні процеси створення анафор: анафора асоціативна, точна та категоріальна [15, с. 305].

П. Верже і його послідовники визначають об'єкт дискурсу як номінативний вислів, який ідентифікує певну попередньо задуману інформацію, і який мовець може вільно модифікувати, тобто проводити різні

(Current issues in cognitive linguistics)

Current approaches to the research of anaphorical processes in the French-language discourse (in Ukrainian)
[Aktual'ni pidhody doslidzhennja anaforychnyh procesiv u frankomovnomu dyskursi]

© Gurmak Y. M. [Gurmak Ju. M.] juliaku2004@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

операції. Серед таких операцій над анафоричними номенами виділяють:

- операція поділу на частини, яка полягає у виділенні в об'єкта певних аспектів, підкресленні його окремих рис або якостей (“*les nouvelles technologies – le matériel informatique*”);
- операція створення віддієслівної лексичної форми, під час якої об'єкт “вставляють у рамку” поняття, позначеного дієслівною формою (“*la direction a amélioré les postes de travail – l'amélioration des postes de travail*”);
- операція визначення, яка полягає у глобальній зміні назви об'єкта, тим самим надаючи йому визначення (“*l'évolution des nouvelles technologies – le progrès*”);
- операція символізації також передбачає зміну назви об'єкта, але з умовою, що обраний термін представляє типовий семіологічний та соціальний образ (“*des gens non qualifiés – des femmes*”);
- операція конденсації, яка дозволяє комунікантам продовжити свій дискурс вкладаючи в одну номінативну одиницю ціле речення або сукупність речень, висловлених раніше (“*On nous a installé de nouvelles machines, puis on a eu un nouveau patron; ces changements ...*”) [16, с. 212–220]

Беручи до уваги ці операції, лінгвісти роблять наступні висновки:

- 1) якщо мовець описує об'єкт крізь призму свого особистого досвіду, то референційне поле складається головню з матеріальних елементів, подій чи явищ, наприклад, “нові технології, комп'ютери, файли” тощо. Застосовані анафори в основному є асоціативного типу;
- 2) якщо мовець веде бесіду про ідеї, нові чи вже відомі, між об'єктами створюються різноманітні зв'язки, а референційне поле формується як псевдомодель знань про абстрактні, символічні чи загальні об'єкти. В такому комунікативному контексті анафори зазвичай є номінативними або “визначальними” [16, с. 221].

А. Ребуль розглядає прагматичний аспект явища анафори. Її погляди сконцетровані на інтерпретації, а не на побудові висловлень [14]. Лінгвісти стверджують, що будь-який анафоричний процес функціонує як “привід” і “підтримка” нової предикації, ретематизуючи попередню інформацію, тим самим створюючи її нове когнітивне прочитання. Це лінгвістичне анафоричне переформулювання завжди є схематичною реконструкцією, когнітивною реінтерпретацією референта у комунікативному дискурсі. Дослідники зауважують, що позначування референтів за допомогою анафоричних морфем

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])

Актуальні підходи дослідження анафоричних процесів у франкомовному дискурсі (Українською)
[Актуальные подходы исследования анафорических процессов во франкоязычном дискурсе (На укр. яз.)]

© Гурмак Ю. М. [Гурмак Ю. М.] juliaklu2004@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHIVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

робиться на синтаксичному, семантичному або на прагматичному рівні, якщо синтаксис і семантика не справляються із цим завданням [11, с. 53].

За визначенням К. Імехрар, у прагматичному аспекті інтеракціоністська лінгвістика базується на теорії мовних актів [13, с. 33]. Цю теорію ініціює відомий філософ Остін. Для нього кожне слово є формою дії, як зазначає французька дослідниця К. Кербрат-Орексьоні: “Говорити – це, звичайно, передавати іншому інформацію про об’єкт, про який іде мова, але це також діяти, тобто спробувати вплинути на свого співрозмовника, навіть на його навколишній світ. Замість того, щоб протиставляти мовлення та вчинки, як ми це зазвичай робимо, потрібно вважати, що саме слово є формою дії [цит. за 13, с. 33]. Поведінка людини постає як сукупність завершених актів, інакше кажучи, актів, побудованих для досягнення конкретних цілей. У комунікативному процесі мовленнєві акти функціонують у контексті в певній послідовності, яка не є випадковою. Інтеракціоністська лінгвістика пристосовує цю теорію до власних завдань. З її точки зору, мовленнєві акти повинні мати інтерактивний характер, розмова є не просто дією, а взаємодією [5].

Е. Бенвеніст вважає мову основою міжпредметних зв’язків, реалізованих у дискурсі. На його думку, немає тексту, який би не був комусь адресованим. Як тільки є автор, то обов’язково є і адресат, незалежно від ступеня його присутності. Кожне висловлювання є експліцитним або імпліцитним звертанням [цит. за 13, с. 43]. Таке твердження підкреслює міжособистісний характер висловлення, тобто прагматичний аспект його спрямування на співрозмовника.

Це також стосується і явища анафоричної номінації у дискурсі. Адже анафори найчастіше є результатом умотивованої зміни значення лексичної одиниці. Анафоричні лексеми з’являються у процесі явної чи прихованої взаємодії комунікантів (у випадку, наприклад, художніх творів), коли автор реалізує свої прагматичні наміри впливу на адресата [1; 3].

У межах функціонального підходу здійснюється комунікативно-системний аналіз анафоричних одиниць з урахуванням мети й завдань спілкування, визначаються певні закономірності функціонування анафор та їх значущість для специфіки мовленнєвої системності стилю і текстів, анафори розглядаються у зіставленні та у взаємозв’язку з позамовними чинниками.

Висновки

Як бачимо, дослідження анафори є важливим для аналізу дискурсу, адже

(Current issues in cognitive linguistics)

Current approaches to the research of anaphorical processes in the French-language discourse (in Ukrainian)
[Aktual'ni pidhody doslidzhennja anaforychnyh procesiv u frankomovnomu dyskursi]

© Gurmak Y. M. [Gurmak Ju. M.] juliaklu2004@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

воно показує яким чином анафоричні процеси беруть участь у вираженні намірів суб'єкта, його стратегічних інтересів. Також воно дозволяє побачити, як певні прагматичні, індивідуальні, соціальні, культурні та інші обмеження можуть впливати на вживання анафор.

Анафору не можна досліджувати лише у текстуальній перспективі як просте повторення раніше висловленої інформації. У процесі анафоризації суб'єкт опрацьовує відповідну інформацію, задіює семантичну пам'ять, свою або свого "співрозмовника". Таким чином, долучаються когнітивні та прагматичні інструменти. На дискурсивному рівні анафора з'єднує і змінює назви об'єктів за допомогою нових предикацій. Вона "вибирає", "перекваліфіковує" та реорганізує те, що було висловлено раніше. Анафоричні процеси відіграють основну роль у когнітивно-аргументативній грі дискурсу.

Сьогодні у лінгвістичних дослідженнях переважає інтерпретативна методологія, зростає науковий інтерес до функціональної стилістики, яка в центр досліджень ставить закономірності функціонування мови в різних сферах спілкування. Передусім її цікавлять різні функціональні стилі та їхні різновиди, специфіка, мовленнєва системність, стильові норми з урахуванням екстралінгвістичних стилетворчих факторів. Отож, базовим для функціонального підходу є твердження про єдність мови з позамовними чинниками, що супроводжують інтелектуальну діяльність людини і впливають на анафоричні процеси.

Література

1. Гурмак, Ю. М. «Вираження та функціонування вторинної номінації на різних рівнях мови у полікультурному просторі.» *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»* 2 (70), Серія «Філологія» (2018): 68–72.
2. Кость, Г. М., Гурмак, Ю. М. «Анафора як один із видів вторинної номінації у французькому художньому тексті.» *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки* 1 (226), Серія: «Філологічні науки» (2012): 70–74.
3. Дем'янков, В. З. «Прагматические основы интерпретации высказывания.» *Известия АН СССР, Сер. литературы и языка*, том 40, № 4 (Москва, 1981): 368–377.
4. Попова, Н. М. «Інтерпретаційне поле концепту як провідник між його універсальністю й лінгвокультурною маркованістю.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 35 (Київ, Логос, 2019): 83–96.
5. Шевченко, І. С. «Когнітивно-прагматичні дослідження.» *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен* (Харків, Константа, 2005): 105–117.

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])
Актуальні підходи дослідження анафоричних процесів у франкомовному дискурсі (Українською)
[Актуальные подходы исследования анафорических процессов во франкоязычном дискурсе (На укр. яз.)]

© Гурмак Ю. М. [Гурмак Ю. М.] juliaklu2004@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

6. Bacry, P. *Les figures de style : et autres procédés stylistiques* (Paris, Belin, 1992).
7. Berrendonner, A. «La phrase et les articulations du discours.» *Le français dans le monde* (Paris, Hachette, 1993): 20-26.
8. Charolles, M. *L'anaphore : problèmes de définition et de classification* (Verbum, 1991).
9. Corblin, F. *Les formes de reprise dans le discours* (Rennes, PUR, Université de Rennes, 1995).
10. Ducrot, O., Todorov, T. *Dictionnaire encyclopédique des sciences du langage* (Paris, Seuil, 1979).
11. Fall, K., Vignaux, G., Boivin, M. «L'anaphore: quelques orientations actuelles dans le contexte européen.» *Linguistica atlantica* 16 (APLA, 1994): 45–58, access <https://journals.lib.unb.ca/index.php/la/article/view/22480/26137>
12. Gaiffe, B., Reboul, A., Romary, L. «Les SN définis : anaphore, anaphore associative et cohérence.» *Relations anaphoriques et (in)cohérence* (Rodopi, 1997): 69–97, access <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00416589/document>
13. Imehrar, K. *La construction linguistique de la relation interpersonnelle dans les Lettres de Mme de Sévigné. Linguistique*. Thèse pour obtenir la grade de Docteur (Université Paul Valéry - Montpellier III, 2016), access <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-01537904>
14. Reboul, A. «Resolution de l'anaphore pronominale: semantique et/ou pragmatique.» *Cahiers de linguistique française* 10 (1989): 77–100, access https://clf.unige.ch/files/7814/4111/1643/05-Reboul_nclf10.pdf
15. Reichler-Béguelin, M.-J. «Anaphore, cataphore et mémoire discursive.» *Pratiques : linguistique, littérature, didactique. L'organisation des textes* 57 (1988): 15–43, access www.persee.fr/doc/prati_0338-2389_1988_num_57_1_1470
16. Vergès, P., Apothéloz, D., Miéville, D. «Cet obscur objet du discours: opérations discursives et représentations sociales.» *Revue européenne des sciences sociales*, Vol. 25, № 77 (Librairie Droz, 1987): 209–224.
17. Wiederspiel B. «Sur l'anaphore : du modèle «standard» au modèle «mémoirel.»» *Travaux de linguistique et de philologie* 27 (1989): 95–113.

References

1. Gurmak, Yu. M. «Vyrzhennja ta funkcionuvannja vtorynnoi nominacii na riznyh rivniah movy u polikulturnomu prostori.» *Naukovi zapysky Nacionalnogo universytetu «Ostrozka akademija»* 2 (70), Serija «Filologija» (2018): 68–72.
2. Kost, G. M., Gurmak, Yu. M. «Anafora jak odyv iz vydiv vtorynnoi nominacii u francuzkomu hudozhnomu teksti.» *Naukovyj visnyk Volynskogo nacionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrainky* 1 (226), Serija: «Filologichni nauky» (2012): 70–74.

(Current issues in cognitive linguistics)

Current approaches to the research of anaphorical processes in the French-language discourse (in Ukrainian)
[Aktual'ni pidhody doslidzhennja anaforychnyh procesiv u frankomovnomu dyskursi]

© Gurmak Y. M. [Gurmak Ju. M.] juliaku2004@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

3. Demjankov, V. Z. «Pragmatische osnovy interpretacii vyskazyvaniya.» *Izvestija AN SSSR, Ser. literatury i jazyka*, tom 40, № 4 (Moskva, 1981): 368–377.
4. Popova, N. M. «Interpretacijne pole konceptu yak providnyk mizh jogo universalnistyu j lingvokulturnoyu markovanistyu.» *Problemy semantiky, pragmatyky ta kognityvnoyi lingvistyky* 35 (Kyiv, Logos, 2019): 83–96.
5. Shevchenko, I. S. «Kognityvno-pragmatychni doslidzhennja.» *Dyskurs jak kognityvno-komunikatyvnyj fenomen* (Harkiv, Konstanta, 2005): 105–117.
6. Bacry, P. *Les figures de style : et autres procédés stylistiques* (Paris, Belin, 1992).
7. Berrendonner, A. «La phrase et les articulations du discours.» *Le français dans le monde* (Paris, Hachette, 1993): 20-26.
8. Charolles, M. *L'anaphore : problèmes de définition et de classification* (Verbum, 1991).
9. Corblin, F. *Les formes de reprise dans le discours* (Rennes, PUR, Université de Rennes, 1995).
10. Ducrot, O., Todorov, T. *Dictionnaire encyclopédique des sciences du langage* (Paris, Seuil, 1979).
11. Fall, K., Vignaux, G., Boivin, M. «L'anaphore: quelques orientations actuelles dans le contexte europeen.» *Linguistica atlantica* 16 (APLA, 1994): 45–58, access <https://journals.lib.unb.ca/index.php/la/article/view/22480/26137>
12. Gaiffe, B., Reboul, A., Romary, L. «Les SN définis : anaphore, anaphore associative et cohérence.» *Relations anaphoriques et (in)cohérence* (Rodopi, 1997): 69–97, access <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00416589/document>
13. Imehrar, K. *La construction linguistique de la relation interpersonnelle dans les Lettres de Mme de Sévigné. Linguistique*. Thèse pour obtenir la grade de Docteur (Université Paul Valéry - Montpellier III, 2016), access <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-01537904>
14. Reboul, A. «Resolution de l'anaphore pronominale: semantique et/ou pragmatique.» *Cahiers de linguistique française* 10 (1989): 77–100, access https://clf.unige.ch/files/7814/4111/1643/05-Reboul_nclf10.pdf
15. Reichler-Béguelin, M.-J. «Anaphore, cataphore et mémoire discursive.» *Pratiques : linguistique, littérature, didactique. L'organisation des textes* 57 (1988): 15–43, access www.persee.fr/doc/prati_0338-2389_1988_num_57_1_1470
16. Vergès, P., Apothéloz, D., Miéville, D. «Cet obscur objet du discours: operations discursives et representations sociales.» *Revue europeenne des sciences sociales*, Vol. 25, № 77 (Librairie Droz, 1987): 209–224.
17. Wiederspiel B. «Sur l'anaphore : du modèle «standard» au modèle «mémoirel.»» *Travaux de linguistique et de philologie* 27 (1989): 95–113.

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Актуальные вопросы когнитивной лингвистики])
 Актуальні підходи дослідження анафоричних процесів у франкомовному дискурсі (Українською)
 [Актуальные подходы исследования анафорических процессов во франкоязычном дискурсе (На укр. яз.)]

© Гурмак Ю. М. [Гурмак Ю. М.] juliaklu2004@gmail.com